

Tıp Tarihi ve Etik Doktorasına Yeni Başlayan Üç Öğrencinin Gözünden Diyarbakır Salgın Hastalıklar Kongresi

Diyarbakır Epidemic Diseases Congress from the Perspective of Three Students Just Starting Doctoral Education in the Field of History of Medicine and Medical Ethics

Fulya AKKAYA^a, Fadime GÖKÇEOĞLU MANDAL^b, Yeşim SARAÇ^c

Özet: Bu kısa yazı tıp tarihi ve etik alanında doktora eğitimine yeni başlayan üç öğrencinin, 13-15 Ekim 2022 tarihleri arasında Diyarbakır'da yapılan Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıkları Kongresi'nde edindiği izlenimlerden ve yaptığı değerlendirmelerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tıp tarihi ve etik doktora eğitimi; salgın hastalıklar kongresi; Diyarbakır

--

Abstract: This short article consists of the impressions and evaluations of three students who have just started their doctorate education in the field of history of medicine and medical ethics, regarding the International Congress on The Historical, Legal, Ethical and Media Dimensions of Epidemics, held in Diyarbakır between 13-15 October 2022.

Key Words: Doctoral education in the field of history of medicine and medical ethics; epidemic diseases congress; Diyarbakır

Bilimsel toplantılar, yetkin bilim insanlarına özgün çalışmalarını meslektaşlarıyla paylaşıp tartışmaya açma ortamı oluşturmanın yanı sıra lisansüstü öğrencilerin eğitimine önemli katkılar da sağlamaktadır. Bu katkılar, derslerde öğrenilenleri pekiştirme ve yeni bilgiler edinme; disiplinin gündemindeki konulardan haberdar olma; bildiri hazırlama ve sunma konusunda gözlem yapma ve deneyim kazanma; farklı akademik birimlerdeki eğitim ve çalışma olanakları hakkında bilgilenme; çeşitli merkezlerdeki eğitim programlarının öğrencileri, mezunları ve öğretim elemanları ile tanışma ve kişisel ilişki kurma, şeklinde sıralanabilir.

Farklı konuları gündeme almaya açık dersleri sırasında yukarıdaki bilgileri aktarıp bizi bilimsel toplantılara katılmaya teşvik eden hocamız Selim Kadioğlu, son kongre dönüşünde izlenimlerimizi dinledikten sonra onları kaleme almamız şeklinde yeni bir öneride bulundu. Kendisinin de doktora eğitimi sırasında böyle bir çalışma yaptığını ve bize yayın ortamı olarak önerdiği Türkiye Biyoetik Dergisi'nin ilk sayısından beri böyle yazılara yer verdiğini belirterek motivasyonumuzu arttırdı (1,2).

Böyle gelişen bir sürecin ürünü olarak ortaya çıkan bu kısa yazı, 2022 Bahar döneminde Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde tıp tarihi ve etik alanında doktora eğitimine yeni başlayan üç öğrenci olarak, 13-

^aTıp Doktoru, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Doktora Programı Öğrencisi ORCID: 0000-0002-7221-891X

^bTıp Tarihi ve Etik Bilim Uzmanı, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Doktora Programı Öğrencisi ORCID: 0000-0003-4156-7225

^cDiş Hekimi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Doktora Programı Öğrencisi yesimsarac@gmail.com ORCID: 0000-0002-2587-704X

Gönderim Tarihi: 15.03.2023 • Kabul Tarihi: 21.03.2023

15 Ekim 2022 tarihleri arasında Diyarbakır'da yapılan Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıklar Kongresi'nde edindiğimiz izlenimlerden ve yaptığımız değerlendirmelerden oluşmaktadır.

Bu tematik kongre eğitim aldığımız alanda katıldığımız ikinci bilimsel toplantı oldu; daha önce 10-13 Haziran 2022'de Antakya'da yapılan XIV. Türk Tıp Tarihi Kongresi'nde hazır bulunmuştuk. Diyarbakır kongresinin ilk duyurusunu görüp ne kadar heyecanlandığımızı birbirimizle paylaşıırken Fulya "Etrafımdaki herkes Diyarbakır için Doğu'nun Paris'i diyor; daha önce görmediğim, çok merak ettiğim bir şehir; ben iki kat heyecanlıyım" demişti. Kongreden kısa bir süre önce özet kitabının elimize ulaşması, kimlerin hangi konularda sunum yapacağını inceleyebilmemizi ve böylelikle hem paralel oturumlardan izleyeceklerimizi seçebilmemizi hem de ön okumalar yaparak toplantıya hazırlıklı gidebilmemizi sağladı (3).

Diyarbakır'a her birimiz farklı tarihlerde ulaştık. Organizasyon komitesinin başarılı transfer düzenlemesi hava limanından şehre ve konakladığımız yerlerden kongre merkezine rahatlıkla gidip gelmemizi sağladı. Komitenin misafirperverliği her konuda bize yardımcı olmak için gösterilen çabalarda ve bizi yöresel lezzetlerle tanıştıran gastronomik programda da kendisini gösteriyordu; kongrenin sosyal programı da bilimsel programı gibi son derece tatmin ediciydi.

Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıklar Kongresi'ni düzenleyen kurumlar Dicle Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Tıp Etiği, Tıp Hukuku ve Tıp Tarihi Derneği ve Sur Belediyesi idi. Bilimsel oturumlar Dicle Üniversitesi 15 Temmuz Kültür ve Kongre Merkezi'nde gerçekleşti. Kongrenin açılış töreninde ev sahibi üniversitenin üst yönetimi, öğretim üyeleri ve öğrencileri, Türkiye'deki ve farklı ülkelerdeki çeşitli akademik birimlerden gelen katılımcıları çok sıcak karşıladı.

Beş salonda paralel oturumlar şeklinde iki gün devam eden kongrenin bilimsel programında Türkçe, İngilizce, Almanca ve Lehçe dillerinde toplam 75 sunum yer alıyordu (3). Salgın hastalıkların ne çok farklı açıdan ve ne çok yöntemle çalışma konusu edilebileceğini gösteren bu sunumlar, ustalıkla düzenlenmiş oturumlara bütünlük oluşturacak şekilde yerleştirilmişti.

Her biri ilgi çekici olan oturumların eş zamanlı gerçekleşmesi bizi bir dizi zor seçimle karşı karşıya bıraktı. Üç meraklı doktora öğrencisi olarak bu durumdan çıkış yolunu konuları aramızda pay etmekte bulduk. İzlediğimiz sunumları, ses kaydı ve fotoğraf gibi unsurlarla destekleyerek birbirimize aktardık. Böylelikle doğrudan izleyemediğimiz sunumlar hakkında da az-çok fikir sahibi olduk. Çok salonlu düzen ve kimi oturumların başlama-bitiş saatleri arasındaki farklılıklar nedeniyle merak ettiğimiz kimi bildirimleri kaçırdığımızı dile getirerek yakındığımızda, hocalarımız bize uzun kongrelerin düzenleyiciler açısından yüksek maliyetli ve katılımcılar yönünden zaman ayırması zor olduğunu; fazla sayıda sunum bulunduğunda paralel oturum düzeninin kaçınılmaz hale geldiğini söylediler.

Serbest bildirilere ayrılan konuşma süresi 15, çağrılı konferanslara ayrılan ise 20 dakikaydı ve kimi sunumlarda bunların biraz aşıldığı oldu. Bu durumlarda diğer bildiri sahiplerinin sürelerini verimli kullanmaya daha çok dikkat etmesi sayesinde uzayan konuşmalar programda sarkmaya yol açmadı. Konusu fazla geniş veya slayt sayısı çok olan sunumların dikkat dağılmasına yol açtığını gördük. Saptadığımız hataların ileride hazırlayacağımız sunumlar bağlamında bizi eğittiği, üçümüzün ortak kanısıydı.

Fulya bu konudaki görüşünü şöyle dile getirdi: "Sunumda tüm anlatacaklarını on beş dakika gibi kısa bir sürede bütünlüğü bozmadan dile getirebilmek kolay değil. Sunumunu süresi içerisinde bitirmekte zorlanan arkadaşlarımızı izlerken, eşimin bilgisayar başında süre ayarlamak için kronometre kullanarak sunum provası yaptığı vakitleri anımsadım. Sertifikalı eğitim programlarındaki eğitimcilik deneyimlerimde edindiğim izlenim de çok sayıda slayt kullanmanın katılımcıların dikkatini çabuk dağıttığı yönünde. Öte yandan bu kongrede akıcı bulduğum, sonuna kadar ilgiyle izlediğim sunumlardan, sunum hazırlamanın ve yapmanın nasıl olması gerektiğine dair değerli kazanımlar edindim."

Yol açtığı sıkıntıları çekerek, yarattığı endişeleri yaşayarak deneyimlediğimiz pandemi sürecinin doğrudan deneyimlemediğimiz farklı boyutları hakkında bildirimler üzerinden bilgi ve görüş sahibi olduk. Kimi konuları ise bizim de çalışabileceğimizi düşünmekten kendimizi alamadık. Fadime bu bağlamda şunları söyledi: “Sunumları dinlerken, kendimde çalışma hazırlama cesareti konusunda bir eksiklik fark ettim. Bazı bildirimleri izlerken, bu konuyu neden ben işlemedim diyerek çok hayıflandım ama bu durum bir yandan da ileride yapacağım çalışmalar için beni yüreklendirdi.”

Hayıflanmalarımızın yanı sıra anı dağarcığına eklediğimiz hoşluklar da oldu. Yeşim bunlardan birini şöyle aktardı: “Sunumlardan birinde konuşmacı Türk Dişhekimleri Birliği (TDB) Meslek Etiği Kuralları’nda pandemi sebebiyle revizyon ihtiyacı olduğuna vurgu yaptı. Hocam Funda Gülay Kadıoğlu’nun sunum sonrasındaki katkısında adımları anarak ‘TDB Meslek Etiği Kuralları’nın son revizyonunu Yeşim ile birlikte yaptık, yeni revizyon için de çalışıyoruz’ demesi bana başta mutluluk olmak üzere birçok duyguyu bir arada yaşattı.”

Sunumları dinlerken her birimizin kafasında yeni projeler belirdi; ilgi alanlarımızda işlenmemiş konular bulup üstünde çalışma ve yazıya dökme fikri hepimizi çok heyecanlandırdı. Bu kongrede sunum yapmamış olmamız bizi sonrakilere bildirili katılma konusunda kuvvetle motive etti. Bu durumumuzu açtığımız çok sevgili ve saygın hocamız Funda Gülay Kadıoğlu bizi canı gönülden destekledi ve çalışmalarımızda metodoloji bakımından bize yol göstermeyi vadetti. Böylelikle kongre vesilesiyle kendimize bir ödev tanımlamış olduk.

Genel olarak kongrenin organizasyonu çok güzeldi, üzerinde düşünülmüş, emek harcanmış olduğu belliydi. Geniş bir kadronun sergilediği güçlü misafirperverliğin ön planında yer alan değerli hocalarımız Arın Namal ve Burak Kazan tüm katılımcılarla tek tek ilgilendiler. Özellikle Arın Hoca’yı tanımak bizim için zenginleştirici bir deneyim oldu. Diyarbakır ise tarihi dokusuyla ve mutfağıyla muhteşemdi; hepimizi büyüledi. Kongre gezisine ayrılmış olan üçüncü günde, hafif bir yağmur altında eski ve yeni tanıştığımız dostlarla şehrin farklı renklerini keşfetmek etkilenmemizi doruğa çıkardı.

Daha önce katılmış olduğumuz Antakya tıp tarihi kongresinde alanda yeni olduğumuz için ortama ve konulara adapte olmakta zorluk çekmiştik. İki toplantı arasında geçen kısa sürede derslerimizde ilerlediğimiz, daha bilgili ve bilinçli hale geldiğimiz için dinlediklerimizi anlama-yorumlama ve onlarla bildiklerimiz arasında bağlantılar kurma yetisi kazanmış olduğumuzu sevinerek fark ettik. Doktoranın erken aşamasındaki öğrenciler olarak katıldığımız iki kongre, eğitim sürecimize farklı soluklar kazandırdı ve kişisel gelişimimize katkıda bulundu. Heyecanla çıktığımız doktora yolculuğunda bu iki keyifli bilimsel etkinlik bizde ne kadar doğru bir yolda olduğumuz hissini uyandırdı.

Diyarbakır’da ayrıca tıp tarihi ve tıp etiği camiasının daha önce tanışmış olduğumuz hocalarını ve öğrencilerini yeniden görme ve yeni yeni tanışıklıklar kurma zevkini yaşadık. Büyük ve güzel bir ailenin parçası olduğumuzu hissettik ve mutlu olduk. Alanımızın kıdemli hocalarından ilham alırken farklı üniversitelerdeki öğrenci arkadaşlarımızla sıcak dostluk başlangıçları yaptık. Kendi programımızın hocalarıyla farklı bir ortamda bir araya gelmek, Çukurova’nın mezunlarıyla ve farklı doktora gruplarından öğrencileriyle görüşme şansı bulmak da hoş deneyimlerdi.

Sözün kısası, Ekim 2022’de yaşamlarımızın olağan akışına, gündelik koşuşturmalarımıza, rutin ders düzenimize bir parantez açmış ve içine etkileyici bir şehirde yapılan başarılı bir bilimsel toplantı yerleştirmiş olduk. Her güzel şey gibi Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıklar Kongresi de hiçbirimiz tadına doyamadan sona erdi. Biz de bilgi birikimimizi ve anı dağarcığımızı zenginleştirmiş, aklımızın ve gönülümüzün birer parçasını Diyarbakır’da bırakmış, çalışma şevkimiz ve yeni toplantılara katılma hevesimiz artmış olarak evlerimize ve kürsümüze döndük.

KAYNAKLAR

1. Kadioğlu S. Birinci Tıp Etiği ve Tıp Deontolojisi Sempozyumu: Gülyüzlü Bir Deđerlendirme. Türkiye Klinikleri Tıbbi Etik Dergisi 1994; 2 (2): 100.
2. Öztürk Türkmen H. Sağlık Bilimlerinde Etik Eğitimi Sempozyumu'nun ardından. Türkiye Biyoetik Dergisi 2014; 1 (1): 2-3.
3. Demir Görür E, Alkan E, Kazan B (Editörler). Uluslararası Tarihsel, Yasal, Etik ve Medya Boyutlarıyla Salgın Hastalıklar Kongresi 13-15 Ekim 2022 Diyarbakır: Bilimsel Program ve Özetler. Yayın yeri, yayınevi, yayın yılı belirtilmemiş.